

Posudek diplomové práce Štěpána Laciny Pomocí ničeho chceme změnit svět

Práce nejprve sleduje mezinárodní Dada a vymezuje jeho rysy, aby se následně její autor pokusil řečeno s Václavkem „lapat“ český Dadaismus po troškách, až v podstatě do současnosti. v poslední části se zkouší přiblížit charakteru Dada skrze Bachtinovu koncepci karnevalu.

Popis hnutí Dada se soustředí na jeho časové a místní vymezení, shrnuje informovaně, přehledně jeho vývoj na základě sekundárních pramenů. Tento přehled doplňuje charakteristika Dada, která se vlastně snaží systematizovat, to co se systematizací bránilo, a zasadit hnutí do historie moderního umění. (I když je třeba říci, že sami dadaisté velmi záhy historizovali své hnutí) Lacina se násilným zjednodušením, které ve snaze uspořádat často vznikají, poměrně úspěšně brání neustálým poukazováním na původní prameny, a také připomínáním českého kontextu. Lacina se také snažil vybrat ze sekundární literatury nové inspirativní pohledy, jež by napomohly pochopit roli Dada v rozvoji umění první poloviny 20. století. Pěkně analyzuje jeho destruktivnost jako především kreativní uměleckou sílu; jeho vychýlenost, která je naopak normalitou. Ukazuje, jak zásadní byly dada provokace pro obrodu uměleckých jazyků, přestavění divání a zrychlení modernizace veřejného prostoru. To, co neproměnila válka, mělo proměnit Dada gesto. Válka jako destrukce, která nemá smysl, je nahrazována destrukcí, jež smysl má, neboť je destrukcí právě toho, co je svazující a stereotypní. Dada destruuje zákony a „dešifruje“ „mene tekel Zeppelin“... V gestech, textech a performancích dada autor diplomové práce zdůrazňuje roli smíchu, ironie (sebeironie). Někdy však Štěpán Lacina nedoslovuje to, co se mu jeví jako explicitní a nepotřebuje komentáře. Podléhá iluzi, která svědčí o ponořenosti do tématu a určitém nedostatku odstupu.

Do centra diplomové práce o mezinárodním dada se dostal sborník *Dada Culture: Critical Text of Avanguard*. Je zajímavý zdroj, který umožňuje nahlédnout Dada nikoliv jen jako historický uzavřený směr, muzeální kousek historie avantgardy. (Štěpán Lacina představuje jeden takový muzeální pohled DADA výstavy konané v rámci festivalu spisovatelů v roce 2007.) Tento sborník pomohl diplomatovi sledovat dynamiku hnutí, protože na rozdíl od jiných sekundárních pramenů a zdrojů, chce dada zasadit do souvislostí se současností. Lacina si díky sborníku všímá rituálních, sémitiických a filozofických aspektů dada. K nejzajímavějším patří část, jež ukazuje na vztah mezi válečnou zkušeností desintegrováného těla, extrémní mechanizaci těla v předválečném romantismu futuristických vizí a praktikami Dada. Protetičnost gest Dada tak Lacina s odvoláním na autora studie o protetickém těle v raném modernismu M.I. Gaughama svazuje s protézami, jimiž se zaplňoval veřejný prostor válečný a poválečný. Škoda jen, že diplomant nedoplňuje své postřehy o mezinárodním Dada nějakými dalšími sekundárními zdroji. Je třeba však ocenit, že dokáže poznatky z již citovaného sborníku rozvinout pro české prostředí. Svoje krátké stopování českého dada pak Lacina vede přes „hospodské, alkoholové“ a „lidové“ dada J. Haška a L. Klímy k Egonu Bondymu. Jistě by stála za rozvedení úvaha o roli Dada pro českou undergroundovou kulturu. Nebylo náhodou, že jedním z tisků slovníkové edice *Jazzpetit* Jazzové sekce bylo Dada Ludvíka Kundery. Stopy Dada vedou koneckonců až k dnešku.

Pravděpodobně také třetí část práce byal inspirována úvahami nad rituálností a tělesností ve sborníku Dada Culture. Diplomata do vedly k Bachtinově teorii karnevalové smíchové kultury (vznik této práce se většinou udává do doby, kdy dada sice již neexistuje, ale povědomí o něm je ještě dost silné), která pracuje s karnalitou těla, s jeho projevy vyměšování, sexuality a přijímání potravy. Srovnání s Dada je sice zajímavé, ale občas mechanické a povrchní. Na tak malé ploše, jaká diplomantovi zbyla také nutně musí být. Například je tu podnětný postřeh o ohraničenosti obrácené karnevalové kultury, u středověkých rituálů časové a u Dada rituálních performancí prostorové.

Diplomová práce nesoustavně naznačuje mnoho možností, mnoho otázek a mnoho cest pro další zkoumání a inspiraci, je opravdu ve všech částech vždy na začátku. Představuje široký až nedohledný horizont, a nezbývá než se těšit, že by se časem mohla z této potenciality mohla vyloupnout práce konkrétnější a hlouběji založená.

Jelikož jde o práci o Dada, tak ani nevádí že se najednou vyskytne číslovaná prázdná stránka.

Práci doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení mezi jedna až dva.

Libuše Heczková